

4. Кожина А. М. Состояние психического здоровья детей, проживающих в условиях материнской депривации / А. М. Кожина // Медицина сегодня и завтра. – 2009. – №2. – С. 92–96.
5. Э. Фромм. Бегство от свободы / Эрих Фром, перевод сангл. А. Лактинова. - М.: АСТ, 2009. - 288 с.
6. Чумакова Г.Н. Влияние тревожности за ребенка во время беременности на особенности материнского поведения и отдельные состояния ребенка в период младенчества / Г.Н. Чумакова, Е.Г. Шукина, А.А. Макарова // Перинатальная психология и психология родительства. – 2006. - № 1. - С. 85 – 98.
7. Филиппова Г.Г. Психология материнства / Г.Г. Филиппова. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2002. – 240 с.
8. Брутман В.И. Динамика психологического состояния женщин во время беременности и после родов / В.И. Брутман, Г.Г. Филиппова, И.Ю. Хамитова // Вопросы психологии. - 2002. - №3. - С. 59–68.
9. Психологические тесты / Под ред. А.А.Карелина: В 2т. - М., 2001. - Т.2. – 248 с.

Отримано 12.02.2014 р.

УДК 159.98

Черкашин А. І. °

Харківський національний університет внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, професор кафедри тактико-спеціальної підготовки

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОВС У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ МВС УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена формуванню особистості працівників ОВС у вищих навчальних закладах МВС України у контексті гуманістичної парадигми. Сутність впровадження гуманістичної парадигми у ВНЗ МВС України полягає у формуванні гуманного ставлення суб'єктів взаємодії у навчально-виховному процесі один до одного, формуванні гуманістичної спрямованості майбутніх працівників ОВС у подальшій професійній діяльності.

Ключові слова: особистість, працівники органів внутрішніх справ, гуманістична парадигма, вищі начальні заклади, Міністерство внутрішніх справ

Статья посвящена формированию личности сотрудников ОВД в высших учебных заведениях МВД Украины в контексте гуманистической парадигмы. Сущность внедрения гуманистической парадигмы в вузах МВД Украины состоит в формировании гуманного отношения субъектов взаимодействия в учебно-воспитательном процессе друг к другу, формировании гуманистической направленности будущих сотрудников ОВД в дальнейшей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: личность, работники органов внутренних дел, гуманистическая парадигма, высшие учебные заведения, Министерство внутренних дел

The article is devoted to the formation of the personality of enforcement officers in the higher educational establishments of MIA of Ukraine in the context of humanistic paradigm. The essence of the implementation of humanistic paradigm in the higher educational establishments of MIA of Ukraine is to build humane treatment of subjects interaction in the educational process of each other, forming the humanistic orientation of future enforcement officers in future careers.

Key words: personality, law enforcement officers, humanistic paradigm, higher educational establishments, Ministry of Internal Affairs

Актуальність. Реформування вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ) МВС України характеризується розширенням їх інтеграції у світову спільноту,

активним пошуком і впровадженням нових підходів до підготовки працівників органів внутрішніх справ (далі – ОВС). Визначаючи головні підходи до створення нової діяльності поліції (міліції), на конгресі у Мюнстері (1998) підкреслювалося, що поліція (міліція) повинна розглядатися як сервісна служба, яка існує для громадян, розвиваючи для них систему послуг. Відповідно виникає нагальна потреба в зміні системи підготовки кадрів для Міністерства внутрішніх справ України. Принципи справедливості, чесності, своєчасного реагування на звернення та гуманного ставлення до громадян, турботи про права людини, неупередженості, підпорядкування законові та мінімального використання сили є основою формування гуманної особистості працівників ОВС у ВНЗ МВС України.

Формування особистості у вищих навчальних закладах у площині гуманістичної парадигми знайшли свого відображення у працях О. Бандурки, І. Бежа, В. Білоусової, М. Євтуха, І. Зязюна, О. Киричука, В. Кременя, Н. Ничкало, С. Подмазіна, С. Сисоєвої, М. Сметанського, О. Ярмиша.

Метою статті є аналіз наукових теоретичних основ впровадження гуманістичної парадигми у навчально-виховний процес ВНЗ МВС України при формуванні особистості працівників ОВС.

Виклад основного змісту. На думку М. І. Ануфрієва, О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша на сучасному етапі розвитку суспільства «перед освітою виникає нова задача – давати людині знання не тільки про світ та його закони, але й методологію перетворення цього світу, формувати відповідні вміння та навички, які б ґрунтувалися на прийнятних людських цінностях» [1, с. 16]. Така постановка питання пов'язана з гуманізацією й гуманітаризацією освіти, впровадженням гуманістичної парадигми у освітній простір вищих навчальних закладів України.

В нашому дослідженні ми спиралися на здобутки вчених у галузі гуманістичної психології. Ведучими представниками гуманістичної психології є Г. Олпорт, Г. Мюррей, Г. Мерфі, К. Роджерс, А. Маслоу, Р. Мей.

Предметом дослідження гуманістичної психології є унікальна і неповторна особистість, яка постійно творить себе та усвідомлює своє призначення в житті, регулюючи межі своєї суб'єктивної волі. Основними проблемами гуманістичної психології виділяються проблеми саморегуляції, самовдосконалення особистості, пошуку сенсу буття, цілеспрямованої та ціннісно-орієнтованої поведінки, творчості, свободи вибору, гідності, відповідальності, цілісності, глобального мислення і нових підходів до науки про людину. Гуманістична психологія виходить з положення про те, що людина наділена потенціями до безперервного розвитку і реалізації творчих можливостей, і вважає його здатним керувати власним розвитком. Для гуманістичної психології вивчення конкретної людини, її поведінки не менш цінне, ніж вивчення типів людей або узагальнення багатьох випадків і ситуацій. Людина за своєю природою розглядається як активна, творча істота, здатна до саморозвитку: у неї є не тільки минуле, а й майбутнє. Принциповим для гуманістичної психології є бачення цілісної природи психічного життя людини. Гуманістична психологія створила новий підхід у практиці консультування та психотерапії, зробила вплив на практику виховання, психологію професійних стосунків.

Заслуговує на увагу концепція групової терапії К. Роджерса, яка містить віру в зростання особистості, орієнтує членів групи на вільне вираження своїх почуттів,

на прийняття почуттів інших. Уявлення про унікальність особистості гуманістична психологія реалізує на практиці під час навчання і виховання.

Гуманістична психологія виступає як світоглядна та практична основа педагогіки, яка виходить з ідеї самоактуалізації особистості, розкриття творчих можливостей кожної людини, використання творчих форм групової роботи, апелює до духовних цінностей, пошуку сенсу буття, наполягає на необхідності врахування унікальності кожного учня в процесі навчання. Пріоритет у такому навчанні віддається власному руху учнів у знанні, переживання радості відкриття нового знання, цінності міжособистісних взаємин у процесі навчання, а не технікам ефективного управління навчанням та вихованням.

На важливість та змістовність впровадження гуманістичної парадигми зазначається Є. В. Бондаревською та С. В. Кульневичем. Автори зазначають, що нові цінності гуманістичного характеру, забезпечуються новим гуманістичним змістом філософського обґрунтування методології виховання. Його специфіка полягає в множинності філософських позицій, об'єднаних загальною гуманістичною ідеєю, – пріоритету інтересів особи, добровільності і самодіяльності її рішень над інтересами, що задаються ззовні [5, с. 16].

І. Д. Бех визначає однією з основ запровадження гуманістичної парадигми в навчанні та вихованні – формування особистості, як головної цінності людини.

«Позитивне ставлення людини до себе й до інших людей виражається у прийнятті себе й інших такими, якими вони є. І це не викликає в неї роздратування, ворожості, знехтування. Дитина-гуманіст з повагою ставиться до своїх думок, інтересів, позицій, а також до інтересів, думок тощо своїх товаришів, однокласників, дорослих, навіть якщо вони суперечать її власним», – зазначає вчений [3, с. 51].

На думку М. І. Ануфрієва, О. М. Бандурки, О. Н. Ярмиша: «фундаментальною об'єктивною передумовою та контекстом процесів гуманізації і гуманітаризації виявляються потреби сучасних трансформацій в суспільному житті, зокрема відхід від ставлення до людини як лише до «гвинтика» в тоталітарному державному механізмі, визнання гідності людської особи та невід'ємності її прав, їх захисту законними засобами» [1, с. 17].

Таким чином, сучасна освіта має забезпечити руйнування старих стереотипів мислення, повинна перейти від ідеологічного примусу і загального усереднення, нівелювання особистості до визначення неповторності, самобутності кожної людини, до проголошення її найважливішою цінністю держави, до утвердження пріоритету духовних загальнолюдських цінностей.

Гуманітаризація освіти характеризується процесом переорієнтації з предметно-змістового типу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу, який пов'язаний з посиленням впливу гуманітарних наук на всі види пізнання; переміщення акцентів з «природи і суспільства» на «людину в природі і суспільстві», звернення уваги на самоцінність особистості [8, с. 158].

На необхідність гуманітаризації зазначено у основних принципах освіти в Законі України «Про освіту», а саме: забезпечення рівних умов для повної реалізації здібностей, таланту, всебічного розвитку кожної людини, гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських цінностей.

Гуманітаризація освіти є адекватним засобом її гуманізації через встановлення індивідуалізованого змісту освіти, особистісного спрямування

учбових дисциплін, які вивчаються. Гуманітаризувати освіту значить зробити її «адаптованою» та цінною для кожного з тих, хто навчається.

Відповідно, в освіті запроваджується синтез гуманітарних, природничих та технічних знань, їх органічне поєднання, що є основою формування цілісної картини світу; вивчення гуманістично-спрямованих предметів, а також використання гуманітарного потенціалу предметів природничо-математичного циклу [8, с. 159].

Активний процес наповнення гуманітарним змістом не лише гуманітарно-суспільних предметів, а й математичних, природничо-наукових та професійно-спрямованих предметів, переорієнтація освіти з предметно-змістового принципу навчання основ наук на вивчення цілісної картини світу сприяє формуванню у учнівської та студентської молоді гуманітарного та системного мислення.

Гуманітаризація освіти забезпечується за рахунок реалізації гуманної складової в навчально-виховному процесі.

Гуманітарна освіта визначається, як – сукупність знань у галузі соціально-гуманітарних наук і пов'язаних з ними практичних навичок і вмінь. Метою гуманітарної освіти є духовна культура, в якій людина відтворює себе у своїй людській цінності, в повноті своїх переживань, роздумів і мрій; пізнає суспільство на різних етапах його історії, осмислює феномен культури, смисл свого існування та існування іншої людини, що дає змогу адаптуватися до сучасного суспільства [8, с. 159].

Отже, гуманітаризація освіти повинна спрямовуватися на:

- деідеологізацію у тому розумінні, що в навчальному закладі мають вивчатися наукові факти, а не їх тлумачення з тих чи інших ідеологічних позицій;

- подолання утилітарно-економічного, технократичного підходу до освіти як системи підготовки кадрів і робочої сили з його нехтуванням людиною і духовними цінностями;

- на розуміння і пізнання людини як унікальної і найскладнішої з усіх існуючих у світі систем, на самопізнання;

- знання мають усвідомлюватися через їх особистісну значущість, формувати критичне мислення, уявлення про невіддільність нашого існування від Природи, Світу, Всесвіту.

І. Д. Бех зазначає, що «гуманітаризація викладання наукових знань – це надання конкретній ... учнівській пізнавально-навчальній діяльності, яка у згаданих психодідактичних системах подається як один із видів науково-раціонального пізнання, ціннісного спрямування. По-іншому кажучи, необхідно методично пов'язати засвоєння наукових знань із розвитком особистісних цінностей, морально-духовних устремлінь школяра. В учня має сформуватися внутрішня готовність розглядати наукове знання в контексті своїх морально-духовних надбань, свого місця в навколишньому світі і своєї моральної відповідальності за цей світ» [4, с. 50].

Автором пропонується науковий підхід, який сприяє гуманітаризації навчального процесу.

По-перше, наголошується на зміні мотиваційної системи пізнавально-навчальної діяльності тих, хто навчається. В основу такої системи має бути покладена «Я-мотивація», тобто мотивація, змістом якої виступає «ядро» особистості, її внутрішня сутність, глибинне особистісне «Я» і пов'язані з ним

особистісні цінності як стійкі самоцінні морально-духовні принципи. Саме за допомоги цих принципів учень мусить вирізняти, усвідомлювати, утверджувати й відстоювати себе, своє особистісне «Я». Таким чином, формування пізнавально-навчальної діяльності і відповідне засвоєння у її ході наукових знань розглядається з погляду особистісного саморозвитку учня. Тільки особистісне «Я» надає пізнавально-навчальній діяльності внутрішнього смислу, значущості, цінності. У свідомості учня така спрямованість учіння закріплюється, наприклад, у судженні: «Я повинен вчитися, щоб за допомогою своїх здібностей утверджувати позицію дбайливого ставлення до світу речей і світу людей, позицію справедливості, толерантності і тому подібне». Отож критерієм оцінки певного етапу становлення пізнавально-навчальної діяльності учнів має виступати їхній особистісний розвиток, його якість і міра. Звичайно, що ступінь особистісного розвитку за такої організації навчання залежатиме від розвитку розумового; між ними встановлюється причинно-наслідковий зв'язок.

По-друге, за такого бачення пізнавально-навчальної діяльності (коли спонукою до неї виступає «Я-мотивація», а мета передбачає особистісний розвиток суб'єкта учіння) зазначається, що педагог мусить вести спеціальну роботу, спрямовану на постійне осмислення особистістю не тільки своїх наявних на даний час пізнавальних можливостей, а на сам перед морально-ціннісних можливостей, які зумовлюють ефективність пізнавально-навчальної діяльності і мусять бути відкритими для дальшого вдосконалення й розвитку в процесі багатопланової навчально-виховної діяльності педагога.

По-третє, організуючі процес оволодіння науковими знаннями тих, хто навчається, слід сформулювати розуміння невідривності їх від педагога як носія цих знань. Учень має переконатися, що його знання є результатом не тільки його зусиль, а й зусиль учителя. Далі: відношення «педагог–дитина», яке опосередковується науковими знаннями, слід розширити, розкривши всі ті соціальні обставини, за яких ці знання безпосередньо отримав учитель. А це означає вихід у світ цінностей суспільства, до яких таким чином долучається учень [3, с. 51].

На думку С. У Гончаренка загальна і професійна освіта підпорядковані предметно-змістовому принципу і відтворюють лише один із процесів розвитку науки – посилення диференціації наук, напрямів. Це веде до значної дисгармонії в ієрархії цілей вченого, підвищення статусу технократичних і зниження статусу гуманістичних цілей. Переважання технократичних підходів веде до втрати гуманістичної осмисленості існування науки. Але в розвитку науки процеси диференціації значною мірою компенсуються синтезом різних напрямів, у тому числі досить далеких один від одного. Такий синтез змушує вченого мислити загальнокультурними категоріями; відбувається відродження смислової компоненти наук, пошуку [6, с. 157].

Автор зазначає, що система освіти ніби повторює шлях розвитку науки, де інтелект випередив розвиток свідомості науки. Предметні знання в навчальному закладі залишаються розрізненими, логічний аспект переважає на шкоду історико-культурному і соціокультурному. Зв'язки між предметами встановлюються на основі міждисциплінарних наук, знань, а не через загальнолюдський зміст навчальних дисциплін. У результаті навчання набуває формального, абстрактного

характеру, подолати який можна, лише реалізуючи принципи «предметності» та «змістовності» в широкому культурному контексті.

Слід зазначити, що гуманітаризація освіти тісно пов'язана з гуманізацією і є однією з її складових.

Гуманізація освіти визначається, як один із нових психолого-педагогічних принципів, який відображає спрямованість розвитку освіти на гуманні стосунки суспільстві як загальнолюдську цінність, гуманізацію, тобто «олюднення» освіти в найбільш загальному плані можна охарактеризувати як побудову стосунків учасників освітнього процесу на основі зміни стилю педагогічного спілкування – з авторитарного до демократичного, подолання жорсткого маніпулювання свідомістю вихованців – нав'язування їм непорушних стереотипів мислення які не підлягають критиці. Гуманізація націлена на посилення тих положень вітчизняної і зарубіжної психології та педагогіки, які орієнтують на повагу до особистості вихованця, формування в нього самостійності, встановлення гуманних, довірчих стосунків між ним і вихователем. При цьому надзвичайно важливо враховувати духовний потенціал вихованця і прилучати його до людської культури [6, с. 156.].

Дослідники проблеми гуманізації вищої освіти М. М. Берулава, І. О. Колісникова визначають необхідною умовою гуманізації освіти – створення відповідного навчально-виховного середовища, де учень або студент були б головними зацікавленими фігурами в набутті знань, які передаються викладачами. У такому разі, отримані знання є засобом пробудження й розвитком пізнавальної активності, засобом виховання в них кращих людських якостей [2; 7].

Гуманізація навчально-виховного процесу розглядається, як «сучасна науково-практична освітня стратегія, в центрі якої стоїть конкретна дитина. Її можливості, індивід, і творче самовираження. За такої стратегії виховний процес стає простором повноцінного життя, інструментом вирішення життєвих проблем і особистісного зростання» [4, с. 155.].

На думку вчених визначальним у тлумаченні суті гуманізації освіти має бути філософський принцип гуманізму. Гуманізм – це змінювана з історією розвитку суспільства система поглядів, яка визначає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток і прояв своїх здібностей, яка вважає благо людини критерієм оцінки соціальних інститутів, а принципи рівності, справедливості, людяності – нормою стосунків між людьми [3–6].

Відповідно до цього С. У. Гончаренко пропонує гуманізацію освіти й гуманізацію школи в широкому значенні розуміти як їх переорієнтацію на особистість, на формування людини як унікальної цілісної творчої індивідуальності, що прагне максимально реалізувати свої можливості, яка відкрита для сприймання нового досвіду, здатна здійснювати свідомий і відповідальний вибір у різноманітних життєвих ситуаціях. Одночасно гуманізація школи означає створення найсприятливіших умов для усвідомлення й реалізації особистістю своїх потреб та інтересів. Гуманізація освіти – це процес і результат пріоритетного розвитку загальної культури і самоствердження особистості, формування особистісної зрілості тих, хто навчається [6, с. 157].

І. Д. Бех зазначає, що виховання, яке претендує на управління розвитком особистості, мусить передбачати мету й головним предметом виховної діяльності є ціннісно-смісловий розвиток дитини. Визначення цього знаменує остаточний відхід педагогіки і виховної практики від парадигми формування особистості із

заданими властивостями та їх орієнтацію на обґрунтування такого виховного процесу, який здатний забезпечити особистісний розвиток школярів, підтримати в кожному з них індивідуальність, самобутність і спираючись на їх здібності до самозміни й культурного саморозвитку, допомогти кожному вихованцеві у вирішенні його життєвих проблем.

Автор вказує на можливість гуманного виховання тільки при врахуванні нового трактування індивідуального підходу, який передбачає: відмову від орієнтації на середнього; пошук кращих якостей особистості в дитині; застосування психолого-педагогічної діагностики особистості учня (інтереси, здібності, спрямованість, «Я» концепція, якості характеру, особливості психічних процесів); урахування особливостей особистості у виховному процесі; прогнозування розвитку особистості; конструювання індивід, програм розвитку, корекції розвитку.

Крім цього, основною умовою гуманізації виховного процесу визначається створення відповідного культурно-виховного середовища, яке включає як зовнішнє середовище, так і особистий простір учасників виховного процесу, інтегрованих у це середовище.

Висновки. Останнім часом у науці обґрунтовується гуманізація формування особистості студентів (курсантів) у навчально-виховному процесі ВНЗ як новий принцип, який вимагає від науково-педагогічних працівників поваги до прав, свобод і позиції особистості, висунення до особистості посильних і розумно сформульованих вимог; поваги до права людини бути самою собою; доведення до свідомості особистості конкретних цілей його виховання, непримусового формування необхідних якостей; відмови від покарань, які принижують честь і гідність особистості; визнання права особистості на повну відмову від формування тих якостей які з гуманітарних, релігійних або ще якихось причин суперечать її переконанням. Відповідно виникає необхідність формування у особистості працівників ОВС під час навчально-виховного процесу у ВНЗ МВС України творчого мислення, самостійності, прагнення та саморозвитку та самовдосконалення на підставі глибокого усвідомлення гуманної спрямованості власної професійної діяльності.

Перспективним напрямом подальшого дослідження є визначення шляхів, форм та методів формування особистості працівників ОВС у контексті гуманістичної парадигми у ВНЗ МВС України.

Список використаних джерел

1. Ануфрієв М.І. Вищий заклад освіти МВС України : [науково-практичний посібник] / М. І. Ануфрієв, О. М. Бандурка, О. Н. Ярмиш – Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. – 369 с.
2. Берулава М. Н. Принципы гуманизации образования / М. Н. Берулава // Инновации в образовании. – 2001. – № 5. – С. 18–37.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. / І. Д. Бех – К. : Либідь, 2003. – Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади. – 344 с.
4. Бех І. Д. Гуманізація виховного процесу / І. Д. Бех // Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 155–156.
5. Бондаревская Е. В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания: [Учеб. пособие для студентов педвузов и слушателей ИПК] / Е. В. Бондаревская, С. В. Кульневич – М. : Ростов н/д, 1999. – 560 с.
6. Гончаренко С. У. Гуманізація освіти / С. У. Гончаренко // Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 156–158.
7. Колесникова И. А. О критериях гуманизации образования / И. А. Колесникова // Гуманизация образования: Теория. Практика. – СПб, 1994. – С. 37– 45.

8. Шульга А. Л. Гуманітаризація освіти / А. Л. Шульга // Енциклопедія освіти / голов. ред. В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 158–159.

Отримано 31.01.2014 р.

УДК 159.9

Щербина В.Л.[°]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет психології, кандидат соціологічних наук, науковий співробітник

ЦІЛІСНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ БАГАТОУКЛАДНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розглядається проблема соціально-психологічного дослідження процесів розвитку цілісності особистості в умовах сучасного суспільства. На основі припущення про наявність типів соціалізації особистості відповідно до різних культурних укладів автор описує типи цілісності особистості. На думку автора, можна виділити три таких типи, які розрізняються за тлумаченням цінностей соціалізації – традиційний, модерновий, постмодерновий.

Ключові слова: соціалізація, цілісність особистості, культурний уклад, механізми соціалізації, норми, цінності

В статье рассматривается проблема социально-психологического исследования процессов развития целостности личности в условиях современного общества. На основе допущения о наличии типов социализации соответствующих различным культурным укладам, автор описывает типы целостности личности. С точки зрения автора можно выделить следующие типы, которые различаются в соответствии с истолкованием ценностей социализации – традиционный, современный, постмодерный.

Ключевые слова: социализация, целостность личности, культурный уклад, механизмы социализации, нормы, ценности

In the article the problem of socially-psychological research of processes of development of integrity of personality is examined in the conditions of modern society. On the basis of assumption about the presence of types of socialization corresponding to the different cultural modes, an author describes the types of integrity of personality. From the point of view of author it is possible to distinguish next types that differentiate in accordance with interpretation of values of socialization - traditional, modern, postmodern.

Keywords: socialization, integrity of personality, cultural mode, mechanisms of socialization, norm, value

Актуальність. Кожне суспільство на основі притаманних йому інституційних вимог та принципів побудови процесів соціалізації особистості висуває до неї конкретні вимоги і надає певні ресурси, щоб особистість могла соціалізуватися відповідно до них. Соціальні трансформації, серед іншого, ведуть до змін як змістовної складової соціалізації, так і до трансформації самих її механізмів. Соціалізація відбувається на основі певних культурних укладів, які надають абстрактно-логічні та чуттєво-образні тлумачення тому, що відбувається з людиною на різних етапах її життя. Ці культурні коди значною мірою визначають характер формування психоемоціональної складової у життєдіяльності людини, впливають на основу її ціннісних орієнтацій у життєвому середовищі та уявлень